

# DOLENSKI

STUDIJSKA KNJIŽNICA  
MIRANA JARCA  
NOVO MESTO

Glasilno Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za iznosništvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tek. račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Stev. 33 (387) \*to VIII  
NOVO MESTO, 14. AVGUSTA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gočnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandan ta Staneta 30. Pošt. pred. Novo mesto 39. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Cescopisno-saloziško podjetje «Slov. poročevalce» v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Level

## Kaj naj storijo zadružnice za gospodarski napredek vasi

Pridelati več, znižati cene, dati družbi in sebi več in boljše živeti. To je bilo načelo posvečenega okrajnega odbora zadružnic Novo mesto. Za to načelo pa je potrebno vložiti mnogo truda, za kar je zelo pomembno prav naše žene na vasi. Zato nič več po starem, potrebno je stopiti na novo pot dela, do katerega bomo imeli vsi več koristi.

Do sedaj so se odbori zadružnic na vasi ukvarjali predvsem z različnimi gospodarskimi težavami, perutinarstvom in podobno, kar je brez dvoma bilo koristno. Zelo malo pa so posegali na probleme kmetijske proizvodnje, ki je prvenstvena naloga naših kmetijskih združenj. V mnogih primerih tega ženam ne moremo zamisliti, saj je malo naših žena, ponekod pa tudi nič v upravnih odborih združenj, kar nam je zelo žalostno. Prav zaradi tega se naša žena ni mogla uveljaviti in dovolj aktivno sodelovati pri reševanju gospodarskih nalog za dvig kmetijskega.

V bodoče naj bi zadružnice

### Slehera žena naj se vključi v nove oblike kmečkega gospodarstva — Vaška skupnost bodi velika družina delavnih in zadovoljnih ljudi — Zadruga si morajo tudi same vzgojiti strokovne kadre

posvetile vse skrb gospodarskemu napredku kmetijstva na vasi. Da pa bo to delo uspešno, je potrebno, da sodeluje sleherna žena in se vključi v nov način dela naših kmetijskih gospodarstev. Na razdrobljeni zemlji, na sosednjih različnih kultur na majhnih parcelah je nemogoče pridelati več. Pridelati več je mogoče tam, kjer se ena kultura in sicer tista, ki v dotičnem kraju najbolj uspeva, sadi na velikih površinah zemlje, ki je s stroji dobro proračuna in obdelana, dobro gnojena s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili, in kjer so dobra semena, kar nam je zelo žalostno. Prav zaradi tega se naša žena ni mogla uveljaviti in dovolj aktivno sodelovati pri reševanju gospodarskih nalog za dvig kmetijskega.

živoporejo, uredijo pašnike, se posvetijo ovčereji in podobno. Seveda so tudi pasivna področja, tam bo pa treba misliti na drobno obrt ali kaj podobnega v okviru vaške skupnosti. Le tako bo mogoče zagotoviti bolj-

še življenje našemu kmetu in delavcu, ki sta nerazdružljivo povezana med seboj. Do takih zaključkov so prišle naše zadružnice na posvetu. Delo bo sicer težko, vendar se ga naše žene ne bodo ustrašile, čeprav je še mnogo stare miselnosti pri nekaterih ljudeh, češ, da je treba na eni strani saditi vse, ne glede ali obrati ali ne in, da

(Nadaljevanje na 2. strani)

## Kdo je odgovoren za tako delo?

Pravimo, da se na napakah učimo. Za nekatera gradbena dela v Novem mestu tega ne bi mogli trdit. Slaba kakovost dela, ki bi ga lahko imenovali tudi z drugim imenom, ker zanj ni nobenega opravila, se ponavljajo kar naprej. Seveda, saj nihče nikogar ne kliče na zagovor, če je kakšno delo slabo opravljeno. Vse plačamo za dobro.

Tu ne bi naštevali številne hude okvare na novih stavbah, ki so bile zgrajene v zadnjih letih in ki so stajale težke milijone. Omejujemo se samo na primer pri polaganju vodovodne cevi na Cesti Herojev v Novem mestu.

Vedovod so položili letos spomladi. Te dni so mladinske delovne brigade obdelovale ta del ceste. Pod udarno silo mladinski rok je cesta hitro dobila moderno obliko in podobo. Cesta na katero so jo položili, je prejšnji teden pripravljena za utrjevanje. Glavno nalogo je imel opraviti vajnar, kakor bi pričel cestni delo pri zasipavanju vodovodne cevi. Jarka niso dovolj trdno nabili pa so je tlak pričel ugrizati pod valjarjem ali kot pravilo: trena na tem kraju je »dihala«. Z valjarjem so morali prenehati in ponovno utrjevati, odnočno odkopavati vodovodno traso v dolžini 250 metrov in jarek zadostno utrditi.

## Mogočna manifestacija našega gasilstva Zavest, disciplina in pripravljenost

Te tri lastnosti so pokazali številni prostovoljni gasilci na proslavi Dneva gasilstva v Novem mestu v nedeljo 11. avgusta. Na to pomembno gasilsko slavojo dolejskih gasilcev ob proslavi desetice občestne ustanovitve Okrajne gasilske zveze so prispele članje prostovoljnih gasilskih enot izpod Pece na Koroskem, od obale našega Jadrana, od Mure, Drave, Save, Soče in Kolpe, izpod Triglava, iz Ljubljane, zlasti pa iz vseh dolejskih krajev. V Novem mestu se je zbrala mogočna armada zastopnikov te naše najbolj ukoreninjene človekoljubne organizacije z najvišjimi predstavniki republiške gasilske zveze na čelu.

V soboto zvečer je bila v domu svečana akademija, zatem pa gasilska noč na Krki in koncert godbe na pihalu iz Zidanega mosta na kopalisku. Številne delegacije gasilcev so prispele v Novo mesto že zvečer, v glavnem pa v nedeljo zjutraj.

Novo mesto je imelo za to gasilsko slavo še posebno praznično lice. V nedeljo dopoldne je bilo na Glavnem trgu veliko zborovanje, na katerem je predsednik OGZ Lojze Mirtič orisal

delo in razvoj gasilstva na Dolenjskem v desetih povojnih letih. Skupaj s člani okrajne gasilske zveze so bili na okrajni tribunali predstavniki republiške gasilske zveze, okrajnega in občinskega ljudskega odbora ter zastopniki gasilstva iz drugih okrajev. Zlasti je bil toplo pozdravljen zastopnik koroskih gasilcev, ki je prinesel dolejskim tovarišem pozdrave gasilcev iz tega dela naše domovine ter pozdrave in lepo darilo ravenških železarjev. Pozdrave sta izročila tudi zastopnika iz ptujskega in mariborskega okraja in drugi. V vseh je bila izražena želja po še tesnejšem sodelovanju članov te mogočne armade prostovoljnih čuvarjev ljudskega premoženja. Ob koncu zborovanja je predsednik Republiške gasilske zveze Matveje Hacc izročil visoka priznanja najbolj zaslužnim gasilcem Dolenjske. Ob tej priložnosti so tudi razvili prapor okrajne gasilske zveze. Razvil je za zastopnik pokrovitelja prireditve predsednik OLO Viktor Zupančič.

Zborovanju je sledil velik mimohod gasilskih enot skozi mesto, pri katerem so sodelovali: poleg gasilcev in gasilk v uniformah, pionirjev in sanitetnih

enot tudi oddelki Protiletalske zaščite ter okoli 20 gasilskih vozil z opremo, pred temi pa kolesarji in motoristi. V mimohodu je sodelovalo več kot tisoč pripadnikov navedenih organizacij. Neizključni hudi pripreki se je mimohod razvil brezhibno in je pokazal vzorno disciplino in strumnost nastopajočih.

Pri popoldanskem nastopu so želi največ priznanja pionirji, ki so vse vaje izvedli res lepo in pokazali veliko spretnost. Tudi odrasli so izvedli vaje s sekirami, kar dobro, vendar ne tako brezhibno kot pionirji. Nastop nad 300 pionirjev je pokazal, da gasilske organizacije posevajo veliko pažnjo naraščanju, kar je še posebno pomembno, kaj je pohvalno to, da je v gasilskih vrstah vedno več žensk. Tudi ženske enote so pri nastopu in v mimohodu pokazale vzorno disciplino in izurjenost. Za zaključek so gasilci iz Crnomlja, Smihela pri Novem mestu in iz Novega mesta izvedli kombinirano moko vajo na stavbo Elektro podjetja.

Bila je res lepa manifestacija našega gasilstva. Pri celotni proslavi so poleg godbe na pihalu iz Zidanega mosta sodelovale še godbe iz Metlike, Trebnjega in Novega mesta.



STARI TRG ob Kolpi je po razdelitvi okraja Kočevje in občine Predgrad prišel v sestav občine Predgrad skupno s še trinajstimi vasi in te doline. Poslej bo v Starem trgu krajevni urad občine Crnomelj. V Starem trgu je tudi pošta in dokaj močna kmetijska zadruga.

## Letovanje v partizanskem tovarištvu

»Tja, kjer se se njihovi očetje in matere borili in umirali za svobodo, tja naj gredo njihovi otroci. Naj vidijo in spoznajo tiste kraje, naj spoznajo medvojnje tovariše, borce in aktiviste svojih staršev, tam naj preživijo svoje počitnice.«

Tako so rekli in sklenili na okrajnem odboru Zveze borcev Trbovlje in posikalj za letošnje taborjenje partizanskih otrok najprimernejši kraj. Našli so ga v osrčju Dolenjske, tik Zdravilišča Smarješke toplice. Težko bi našli bolj primeren kraj. V neposredni bližini Zdravilišča, v lepem borovem gozdičku so postavili številne šotore in kuhinjo, naspeljni vodo in elektriko, da bo okoli 300 otrok padlih borcev tu preživelo res prijetne počitnice.

Za vzorno skrb za otroke padlih borcev in odlično organiziran tabor, ter za zamisel, naj otroci spoznajo te kraje Dolenjske, kjer so se borili številni partizani in partizanke iz Štajerske skupaj s soborci in soborkami iz ostalih krajev Slovenije ter skupno pretvali kri, zaslužki okrajni odbor Zveze borcev Trbovlje vso pohvalo. To je tabor v pravem tovariškem vzdušju, obujanju spominov na slavne dni NOV ter partizanskih tradicij, združen s prijetnim bivanjem in razvedrilom v naravi.

njih bazenih. Dosedaj se je vsak otrok zredil povprečno za tri kilograma.

Voditelj tabora in otroci so zelo hvaležni vsem, ki so jim pripomogli, da je tabor tako dober in bivanje v njem vedno prijetno. Poini so zahvalni nekaterim novomeškim podjetjem kot so ZELEZNIČNA, NOVOTEKS, PIONIR, ELEKTRO Novo mesto in drugi, ki so jim omogočila izlete ali jim drugače pomagali. Hvaležni so okrajnemu odboru RK za darilo v živilih, Trgovski šoli v Novem mestu za posojene stvari, okrajnemu odboru Zveze borcev za vso tovariško pomoč. Prav tako je od začetka vseskozi kazala veliko razumevanje za otroke padlih borcev uprava Zdravilišča Smarješke toplice. Pripravljeni so se, da staro partizansko tovarištvo na Dolenjskem še vedno živi. Otroci padlih borcev iz okraja Trbovlje tega tovariškega vzdušja in razumevanja ne bodo nikoli pozabili.

## ZAPRLA so se VRATA GRMSKE ŠOLE

29. julija je zapustilo marno kmetijsko šolo na Grmu 43 mladih bodočih kmečkih gospodarjev in kmetijskih strokovnjakov. Končali so enoletno kmetijsko šolo, ki jim je dala dragoceno znanje za naprednejše kmetovanje, znanje, ki je tako potrebno vsakemu kmečkemu proizvajalcu.

Doseženi učni uspehi so več kot dobri. Pet učencev je končalo šolo z odličnim uspehom, 22 s prav dobrim, 14 z dobrim in le dva z zadostnim uspehom.

Ob zaključku pouka je šola organizirala petdnevni izlet z avtobusom. Učenci so obiskali kmetijsko posestvo Pštato, več posestev in obratov na Gorenjskem, na Notranjskem in Primorskem. Videli so lepo število vzornih posestev, hlevov, lepo živino, sadovnjake, industrijske obrate kmetijske in gozdarske stroke in pod. Videli so hkrati številne kraje v Sloveniji, ob našem morju, se vozili čez Gorjski Kotar ter se preko Zagreba vrnil domov, polni velikih vtisov in spominov na zanimive stvari in kraje, ki so jih videli. Blaj so nadvse zadovoljni, kot so zadovoljni s celotnim poukom na šoli.

Pa tudi mi Dolenjski smo zadovoljni in veseli, da so si ravno naš kraj izbral za taborjenje partizanskih otrok. Enako kot tovariši iz okraja Trbovlje čutimo odgovornost in skrb do partizanskih otrok tudi mi, soborci in soskavisti njihovih staršev. Zato samo pozdravljamo zamise, da bi okrajni odbor Zveze borcev Trbovlje na tem kraju postavil stalni tabor.

Peter Romanč

## Notranjepolitični tedenski pregled

### Uspelo tekmovanje

Po podatkih zvezne agrometeorološke službe se je letov belih žit že končala v vsej državi. Prav tako bo te dni končana tudi mlavec. Letina žit je dobra in k temu je prav gotovo precej prispevalo tudi zvezno tekmovanje za visoke hektarske donose. Čeprav tekmovanje še ni končano, kljub temu že lahko naredimo nekaj sklepov. Prvi namen tekmovanja je bil doseči množičnost. V tekmovanje so se vključila številna kmetijska posestva, kmetijske in obdelovalne zadruge, zadrugne ekonomije in tudi veliko število kmetovalcev. Število udeležencev tekmovanja je prav gotovo zadovoljivo, posebno še, če upoštevamo, da je bilo tekmovanje razpisano malce pozno in prvič.

Bolj zanimiv je odgovor na vprašanje, v koliko so se uresničili nameni tekmovanja glede višjih hektarskih donosov. Rezultati, ki jih lahko dnevno spremljamo v raznih objavah, kažejo, da so pričakovana marsikje presežena in po mnenju nekaterih ni bilo treba pretehtati, ali ni bil minimalni pridelček določen preizkus. Po nekaterih še nepopolnih podatkih je na kmetijskih posestvih v ljubljanskem okraju povprečen hektarski donos okoli 25 metrskih stotov, v celjskem okraju pa je kar za četrtino večji od lanskega. V Savinjski dolini so nekatere tekmovalne skupine dosegle donose tudi v višini 40 mtc na hektar. Zelo lep uspeh so dosegli na kmetijskem posestvu Sa-

lek pri Velenju s 46 mtc pšenice na hektar. Še lepši so uspehi v drugih republikah, kjer so žita ena glavnih kultur. V Semberiji je povprečen hektarski donos 30 mtc in znaša na nekaterih posestvih in zadrugah tudi po 45 in celo 49 mtc. Tudi v Istri so rezultati zelo ugodni. Lahko bi navedli številne podatke o hektarskih donosih, saj skoraj ni kraja v državi, kjer se ne bi mogli pohvaliti. Dejstvo je namreč, da so skoraj povsod vestneje obdelali zemljo, uporabili boljše seme in tudi izdatneje gnojili. Posebno dobre uspehe so želi z novimi vrstami italijanske pšenice. V Makedoniji je bil pridelan italijanski sort pšenice kar dvakrat večji od drugih sort. Izkušnja je najboljša šola in zaradi tega ni čudno, če objublja, da bodo prihodnje leto povečali površine zasejane s temi sortami v Makedoniji kar za trikrat. Isto velja tudi za precejšnje področje Hrvaške. Mimogrede naj omenimo, da višji hektarski donosi ne pomenijo samo boljše oskrbe našega tržišča, marveč tudi precej večji zaslužek kmetovalcev, zadrug in posestev. Samo v eni občini na Hrvaškem so na račun večjih hektarskih donosov povečali dohodek za nad 12 milijonov dinarjev. Naj toliko za ilustracijo zadostuje. Če se vrnemo k pogojem tekmovanja, potem bodo najbrže imeli prav tisti, ki trajo, da bi bilo treba vsaj za žitovne predele in za kmetijska posestva postaviti ostrije-

še pogoje za tekmovanje. V nekaterih področjih, na primer v Sremu je 80 % tekmovalnih skupin preseglo norme. Sploh pa je treba pogoje tekmovanja ob letošnjih izkušnjah temeljito preučiti. To toliko bolj, ker je sedaj vlada med kmetovalci zelo veliko zanimanje za tekmovanje v prihodnjem letu.

Zaustavimo se na kratko še pri tretjem smotru tekmovanja. Le to naj bi dalo tudi večje pobude za razširitev socialistične kooperacije. Na tem področju se povsod ne morejo pohvaliti z uspehi. Tekmovanje, ki je v bistvu oblika družbenega investiranja v kmetijstvo, mora okrepiti socialistični sektor. Brez tega bi tekmovanje ne doseglo svojega cilja. Končala bi se stara napaka gola pospeševanja proizvodnje brez razvijanja družbenih odnosov na vasi. Toda tudi tu so ponekod dobro začeli. Iz Vojvodine na primer poročajo, da je že sedaj veliko število kmetov sklenilo pogodbe za skupno obdelavo zemlje, na osnovi delitve donosa po deležu v delu, ali pa za izkoriščanje zadrugne mehanizacije. Take pogodbe je sklenilo že nad 2.500 kmetov, pričakujejo pa, da jih bo sklenilo do jesenske setve nad 20.000. Prav na področju širjenja kooperacije na vasi bo pri nas treba še veliko narediti, kajti tu že zastajamo.

Rezultati letošnjega tekmovanja za večje hektarske donose so prav gotovo ugodni in bodo lahko dobro izhodišče za organizacijo podobnih tekmovanj v prihodnjih letih. Tekmovanje je pokazalo, da so pri nas še velike možnosti za napredek kmetijstva in zato bi bilo treba narobe, če ne bi izkušnji temeljito proučili in z njo seznanili prav vse kmetovalce.

Letošnji absolventi kmetijske šole na Grmu so se še prav posebno veliko naučili. Tak vsestranski pouk jim lahko da le taka kmetijska šola, kot je grmska, ki ima za to prav vse pogoje in potrebne pripomočke. V tem pogledu je kmetijska šola napravila v zadnjem času zelo velik korak. Prav zato skoraj ne mine dan, da si ne bi šolo in njeno posestvo s hlevi in drugimi objekti ogledala ena ali več skupin iz vseh krajev Slovenije, pa tudi iz drugih republik.

Vrata grmske šole so se zaprla, toda ne za dolgo. Če prihajajo prošnje za sprejem za prihodnje šolsko leto, v interesu hitrejšega razvika naprednega kmetijstva je, da bo šola polno zasledena z najboljšimi našimi kmečkimi sinovi.

## Letos 30.000 domačih koles

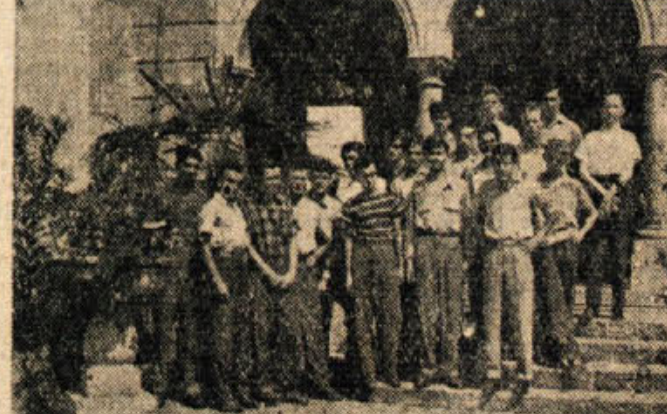
Ljubljanska tovarna koles ROG je v letošnjem prvem polletju prodala okoli 15.000 koles. Povpraševanje po Rogovih kolesih je zelo veliko, zlasti po odpravi prometnega davka. Računajo, da bodo do konca leta izdelali v tovarni ROG do 30.000 koles, katerih cena bo od 28.500 do 34.000 din.

**VREME**  
OD 16. DO 23. AVGUSTA.

Močne padavine z neurji, nevihtami in močno ohladijavo se pričakujejo okoli 22. avgusta.

V ostalem lepo in v glavnem poletno-vroče vreme, le v roku med 18. in 18. avg. nekaj krajevnih neviht.

Dr. V. M.



Udeleženci XII. mladinskega šahovskega prvenstva Jugoslavije v Novem mestu pred spominsko lopo NOB na Vratih. Na desni med njimi glavni sodnik Ernest Kapus, tajnik šahovske zveze Slovenije.



# Zadružnice v našem gospodarstvu

Prenos s 1. strani

Zemlja, ki jo da kmet v zadru- go ni več njegova, kar pa seveda ni res. Zemlja ostane še vedno kmetova last, le rodila mu bo več. Zakaj se torej s tem ne bi ukvarjali in tako bolje gospodarili in bolje živeli.

Letos je v kmetijstvu vložena že ogromno denarja, v pri- hodnjem letu ga bo še več; za denar bomo morali dati ml. državljanj. Zato bo treba z njim dobro gospodariti, da se nam bo vračal z obrestmi. Zadruge se poslej ne bodo več ukvarja- le z raznimi gostinami in trgovinami; za lažje pridobivanje denarja, kot se delajo masežije. S tem ko zadruge dajejo pred- nost temu zaslužkarstvu, seveda izgubljajo svojo pravo vlogo. Pri zadruzi v bodoče tudi ne bo več številnih fondov, ampak bosta samo fond za investicije in fond za prosto razpolaganje. Morda bo kakšno ženo zaskr- belo, češ kaj bo sedaj, ko bosta samo dva fonda. Potem so za- man upi žena, da bi smele še tečajje, da bi si uredile pralnico na vasi in podobno. Le nič strahu, vse to bo in morda še več, ako bomo pravilno delali.

Vendar vsega tega v bodoče ne bodo reševali odbori zadružnic, ampak ljudski odbori in vsake skupnosti. Tečajje za napredek gospodinjstva bo organiziral Okrajni zavod za napredek gos- podinjstva s pomočjo odborov za napredek gospodinjstva, ki se bodo po potrebi ustanovili na terenu. Za ureditev vasi, za gradnjo pralnic, otroških vr- čev, hladilnic in drugih pripo- močkov, ki bi razbremenjvali našo kmetočo in njeno težko- ka dela, bodo poskrbeli naši ob- lastni organi in vsake skupno- sti. Seveda je pogoj denar, ki ga bodo morali prislužiti naši

ljudje, ker drugje ga ni mogoče dobiti, in pa sodelovanje naših žena v odborih. Čim večji bo pridelok kmetijske zadruge tem večji bo fond za prosto razpo- laganje, iz katerega bo možno trpeti za take naprave. Čimveč sredstev bo dobil ljudski odbor, toliko več bo lahko dal. Čimveč bodo kmetije prispevali v vsako skupnost, toliko več bo skup- nost nudila njim. Pa še nekaj: vsaka skupnost so ljudje, ki se bodo združevali iz eme ali več vasi, skupno reševali in izvrš- vali zadane si naloge, ki bodo drug drugemu nesebično poma- gali, ki bodo čimbolje mehani- zirali obdelovanje zemlje in imeli več z manjšimi napori. Vaša skupnost naj postane ve- lika družina delovnih in zado- voljnih ljudi. To ni fraza, to je lahko resnica, če bomo le hote- li. In naše žene na vasi to ho- tejo, čeprav bo začetek težak. Tega se naše zadružnice zave- dajo in so pripravljene na vse napore, ki jih čakajo v boju za socializacijo vasi.

Kmetijstvu je potrebno več strokovnih kadrov, strokovnja- kov-delavcev, zato moramo po- šiljati v šole mladino, ki bo pri- pravljena delati v kmetijstvu. Najbolj pridna in sposobna de- kleta in fante naj se pošlje v kmetijsko-gospodarske šole in se jih študira, če sami nimajo sredstev, s sredstvi iz fonda za prosto razpolaganje. Seveda s predhodno pogodbo, ki naj bi jo zadruza naredila s štendi- stom. Pomaga pa se naj pred- vsem takim, ki nimajo sami sredstev, da bi naprej študirali. Na vasi primanjkuje zdravni- kov, ambulanz. Tega kadra ni- mamo v zadostni meri. Koliko- krat slišimo kmetja, ki toži, da je šel v zadnjem hipu v bolnico in koliko mora plačati, tudi ži- vinče mora prodati iz hleva, pa

vendar ne bo več tako zdrav kot je bil, kjer je šel prepozno k zdravniku. Tako je tudi z na- miš ženami na vasi - masežika- tera je zelo bolna, pa ne gre k zdravniku, ker se boji stroškov. Če bi bila ambulanta bližje, če bi imeli več zdravnikov, bi šel naš kmet pravočasno na pre- gled, bi bil zdrav in bi morda zdravila stala le nekaj stotakov ali še ne. Tudi temu se da po- magati. Zakaj ne bi zadruza po- slala kmetičke dekle ali fanta študirat za zdravniški poklic in si zgradila v okviru vsake skupnosti ambulanto, v kateri bi zdravil zdravnik, ki je zra- stel iz njihovih vrst in ki bi tem ljudem pomagal. Kaj misli- te o tem?

Se na nekaj ne smemo žene pozabiti. Volčve so pred nami. Najboljše žene v odbore in to najmanj tretjinsko večino, v vse odbore od ljudskih do zadruž- nih in raznih svetov. Pokazale bomo, da znamo gospodariti ne samo doma v svoji družini, ampak da znamo dobro gospodariti tudi v družbenih organih z družbenim denarjem, ki je naš.

M.

## Novomeški živilski trg in sejmišče

Obilo zelenjave na novo- meškem živilskem trgu priča, da smo vredni poletja in da je zemlja letos dobro obrodila. Kljub temu pa so cene nekaterim pridelkom na novomeškem trgu občutno večje kot na ljub- ljanskem; kje je to temu vzrok, bi bilo tudi dobro ugotoviti.

Jajca so prodajali po 14 ali 15 din, čebulo v venci od 100 din dalje, slive po 60 din kg, kuma- re za vlaganje po 80 din, navad-

ne po 70 din, hruške po 60 din, papriko po 50 din, paradiznike po 50 din kg, zelje in ohrovit po 40 din kg, pregreta smetana po 50 din skodelica, sveža smetana 60 din skodelica, krompir po 20 din kg, par piščancev 480 din, orehi 150 din firki, šopek peter- šilja 10 din, šopek korenja 10 din.

Poleg zelenjave in živil je bilo nekaj stojnic z lončarskimi in volnenimi izdelki ter presti- skanimi, zavesami in doma- čim platnom.

Meso ima še vedno staro ce- no: govedina po 240 din, teleti- na po 280 din, svinina po 350 din kg.

Na sejmišču so tokrat pripel- jali 691 prašičev, prodajal pa so jih 656. Od 6 do 10 tednov stare prašičke so prodajali po 2.500 do 5.000 din, od 3 do 7 mesecev stare pa od 5.000 do 14.000 din. Kupce je bilo nekaj več kot običajno.

- OGLAS
- V DOLENJSKEM LISTU
- SIGUREN USPEH!

**Mestna hranilnica - Komunalna banka v Novem mestu**  
razpisuje:  
2 STIPENDIJI na ekonomski fakulteti in  
2 STIPENDIJI na sred. ekonomski šoli.  
Prednost imajo kandidati, ki bodo prej dokončali šolanje.  
Prošnje s prilogi pošljite do 31. avgusta na Mestno hranilnico - Komunalna banka Novo mesto.

# NOVI ZAKON O VINU

## VARUJE KORISTI VINOGRADNIKOV IN POTROŠNIKOV

Po dolgem času smo dobili »zakon o vinu«, ki ga je 8. in 9. julija 1957 sprejela zvezna ljudska skupščina in je bil ob- javljen v Uradnem listu FLRJ št. 31 (24. julija). Ta zakon so vinogradniki in potrošniki po- grešali od osvoboditve dalje. Vseh 12 let po osvoboditvi je na vinskem trgu vladal nered, ker je stari zakon o vinu iz leta 1929 prenehal veljati, drugih tozadnevni predpisov pa tudi ni bilo. Ni čuda, da je zaradi tega bilo mnogo neje- volje med vinogradniki in po- trošniki. Novi zakon o vinu in predpisi, ki bodo na podlagi tega zakona še izdani, bodo tudi v tem napravili red.

### S CIM »ZAKON O VINU« KORISTI VINOGRADNIKU?

Z novim zakonom o vinu je točno označeno, kaj je vino. Tako ne bo mogoče več pod imenom vino prodajati umet- nih vin, raznih mešanik itd. 5. čl. pravi: »Z vinom je po tem zakonu mišljen samo proizvod, dobljen z alkoholnim vrenjem mošta ali drozge iz svežega grozolja plemenite vinske trte (Vitis vinifera)«. Tako je jas- no določeno kaj se sme ime- novati vino in kaj ne. Da je bilo to jasno zakonsko določi- lo resnično potrebno, vidimo

iz tega, ker se je dogajalo, da se je pod imenom vino prodaj- alo vse mogoče. Da se zagotovi dobra kvali- teta vinskoga pridelka, 6. čl. zakona o vinu določa: »Trga- tev grozolja za predelavo v vi- no ni dovoljeno pred dnem, ki ga za to določi svet občins- kega ljudskega odbora pris- tojen za kmetijstvo.« Prekr- šek kaznuje (čl. 58 in 60) ob- činski sodnik za prekrške z denarno kaznijo do 20.000 din. Dosedaj so namreč mnogi ne- počakani vinogradniki trgali grozde predgodaj in s tem prislili še druge vinogradni- ke, s čimer se je zelo poslab- šala kvaliteta vina.

7 čl. pravi, da smejo prede- lavati grozde v vino le pride- lovalci grozolja. Gospodarske organizacije smejo to delo opravljati le, če so za to delo posebej registrirane in imajo pogoje za izvrševanje teh del (prostora, sredstva in kmetijskega strokovnjaka). Vi- dimo, da ne bo smel vsakdo predelovati grozolja v vino, kot je to bila praksa zadnjih let. Tudi s tem se štiti vino- gradnik. Sladkanje vin in na ta ra- čun »skrčenje« vin z vodo se je tako razširilo, da so se ga mimo gostilniških in trgovskih

# Kako čebelarimo ob cvetenju ajde

Po več čebelarjih sušnih le- tih na Dolenjskem smo letos dočakali medeno leto, tako da bo deficit prejšnjih let z letoš- njim donosom precej krit. Ho- jevje medu je iz dobroga žnkarskega panja v tem letu nastalo že povprečno 25 kg. Med je odlične kvalitete in zelo iskan na tujih trgih. Odkupna cena je z ozirom na pridelke primerna.

Ajda je pred cvetenjem, ho- ja na Rogu pa še vedno med in čebele so precej izrabljene. Čebelarji narekujejo gospodarski račun, da ima čebele na hoji dokler med, ajda jih zahteva zaradi opravišnje, čebele bi se rade spočile in, kjer so se v ho- ji zelo razredčile - oslabele, prosilo za ajdo, da bi dobile novih moči in se počele.

KAJ NAJ ČEBELAR NAREDI? Močne panje naj čebelar vse- kakor postavi na hojo v višje lege Roga, slabše pa v ajdo. S tem bo hojve pasičke izkoristi- čno, slabi panji se bodo v ajdi popravili in ajda bo za opravi- tev smela čebele. Ako bo med- neje hoje izpenada prekinjeno, bomo (razen tistih, ki vozijo v Liko) takoj koristili ajdovo pa- šo.

Kakorkoli že bo, pa bodite čebelarji pozorni na sledeče: Na ajdi ne odpirajte panjev podnevi, dokler ne pride dežev- je ali dokler se vreme ne ohla- di. Ajda zloča nektar je v ju- tranjih urah in ob 10. uri vsa- kega sončnega dne medenje ajde poneha. Ajdov med močno diši. Če panje podnevi odpi- ramo, čebele takoj odkrijejo med in ker na ajdi podnevi ni ne

dobilo, navajajo na panj, ki so ga odkrile po duhu. In posledice: panji so uničeni, tisti ki je bil radevoden in je čebele pregle- doval v neprimernem času, je oškodovan, krivdo pa vala na tiste, ki so čebele pripeljali v ajdovo pašo, češ da so svoje če- bele pripravili, oz. »naučili na ropanje.« Torej v ajdovi paši ne odpiraj panjev podnevi. Ajdov med je odličnejši za prezim- ljenje čebel, in če ga ima vsak AZ 10 kg za zimo, bo živ in zdrav dočkal pomladi.

Hojev med za prezimljenje ni dober, ker po njem dobijo čebe- le pozimi prebavne močnejše. Za- radi tega ne prezimujmo čebele na gozdnem medu; tak med izo- bimo in dajmo za prezimljenje vsakemu AZ po 10 kg sladkorja ali drugega medu. V skrajni si- li lahko čebelar pusti za prezim- ljenje vsakemu AZ 5 kg gozdn- nega medu in dokrmni še s 5 do 7 kg sladkorja, tako da bodo imele čebele za hrano do sredi pomladi sladkor, gozdni med pa bo prisel na vrsto pozno spo- mladi, ko čebele lahko nabere cvetni prah in je veliko izletnih dni.

Gozdne opazovalne čebelne postaje v Črmošnjicah, Podste- ncah, Podturmu, Občicah, Jur- ki vasi in v Starem trgu ob Kolpi, ki so bile lani in letos

## Vzroki požarov na Krasincu

Organi Tajništva za notranje zadeve OLO Novo mesto so na podlagi nekaterih okolnosti sumi- li, da bi mogel biti povzročitelj požarov na Krasincu kmetički fant Janez Klepec iz te va- si. Sum je bil upravičen. Pri zveščanju je Klepec priznal dve požorog v svoji rojstni vasi; za posebno opasal vasi požor posebi. Po ocenitvi DOZ je bil, i pri teh požarih 4.168 000 dn škode. Razprava proti Klepcu bo predvidoma septembra letos. Psihater, ki je Klepa preiskal, ni potrdil njegove neodgovornosti za storjena dejanja. Več bomo poročali ob razpravi.

organizirane, so prav dobro de- lale ter je po njihovi zaslugi - vestnosti obazovalcev, - naj- manj 1 vagon medu več, kar predstavlja vrednost pri dana- šnji odkupni ceni 3.000.000 din več narodnega dohodka. Ker pa je tak med v inozemstvu iskan, predstavlja tudi odlično izvozno robo. Opazovalci so poleg red- noga opazovanja in poročanja imeli vedno polno obiskov ter so vedno obveščali čebelarje o gozdnem medenju. V bodoče spremljajte čebelarji poročila opazovalne in se tudi osebno še bolj obračajte na opazovalce. Pri dobri obveščevalni službi bomo v bodoče medenje gozda

## Z meliškega sejma

Zadnji sejem v torek, 6. avgus- ta, je bil eden najbolj obiska- nih v zadnjih letih. Na živilski trg je bilo pripeljane mnoge kvalitete živine, in sicer ka- nih 860 glav goved in približno 400 prašičev. Cene kravam so se sukale od 60 do 80 din, vol- lom pa od 110 do 128 din za ki- logram žive teže.

Na živilskem trgu so bila jajca 12 do 13 din, piščanci po 150 din, kokoši po 250 do 300 din, suhe gobe po 1200 din kg, rdeča pesa 40 din kg, korenj- ček 20 din kg, krompir 25 din, čebula 40 din kg.

Tudi blagovni trg je bil dobro založen in je bilo prodaj-

z našimi muhami še bolj izkori- stili in tekoreklo iz nič pridobi- bli še več narodnega dohodka. Stane Cesarček

## Izložba modelov obutve

Kombinat obutve v Borovem je priredil izložbo modelov usnjenih in gumastih čevljev za široko potrošnjo, ki jih bo tovarna izdelovala prihodnje leto. To je prvi primer, da ena naših tovarn pokaže svoje mo- dele za prihodnje leto. Od mo- delov, ki jih bodo izbrali obi- skovalci izložbe, bodo izdelali kolekcijo in šele nato naredili dokončni načrt za leto 1958.

## Nasad višnje bodo povečali

Na Tančji gori so zasadili na večji površini višnje, ki odlično rastejo. Na zasajenem plantaž- nem nasadu imajo že 300 viš- njevih dreves. Letošnje jesen nameravajo nasad še povečati. Ta teren je res odličen za sad- ne plantaže.

## Neprodan taninski les

Zadružniki v okolici Draga- tusa imajo na zalogi še okoli 20 vagonov neprodanega tanin- skega lesa. Tega je nekaj časa odkupovala kmetijska zadru- ga za podjetje LES v Novem me- stu. Naenkrat je nastal zastoj v prodaji taninskega lesa in tako leži samo na območju te zadruge okoli 300.000 kg tanin- skega lesa, deloma kostanjevega, zlasti pa hrastovega, ki iz- gublja vrednost. Ni znano, ali je kriva prenasilenost trga s tem lesom ali kaj drugega, vsekakor bi bilo treba poskrbe- ti, da bi posekan les odkupili.

## Rastlino materine dušice (45 dan), koptičnika s korenino (70 dan), hribske rese (260 dan), do-

bre misli dol. do 25 cm (33 din), gladilnika (40 din), rmana (35 din), črnober (80 din), jetičnika (120 din), vodne kreše (140 din).

Korenine malega divjega ja- neža (350 din), velikega divjega joneža (250 din), baldrijana (260 din), gladeža (58 din), regrata (116 din).

Suhe borovnice (600 din).

## Obvestilo: Cvet jesenske rese bomo odkupovali le dokler ne bo porjavil, pohitite z nabiranjem. Korenine velikega in malega divjega joneža naj nabirajo in odkupujejo samo oni, ki ga dobro poznajo, nepravilno nabrani korenine ne bodo pre- vzeli.

## Spet bomba

Devetletna Danica Glodani iz Klenovka št. 22 pri Škocjanu, je 6. maja zjutraj pasla kravo na domačem vrtu. Pri brskanju okoli svinjaka, je našla neko rdečo pobarvano stvar. Bila je italijanska ročna bomba znan- ke »Breda« Dejektje jo je vze- lo v roke in odneslo bliže k kravi. Tu je pognela iz bombe varovalko in bomba spustila na tla. Eksplozija, ki je sledila, je hudo poškodovala pastirico in v bližini se pasečo kravo.

## 70 stotov pšenice na ha

Na poskusni parceli subotičke sadilnice so nedavno pozebi pšenico italijanske sorte »fortu- natas«. Prideljek je bil 70-ter- terskih stotov na hektar. Stro- kovnjaki pri tej poskusni sadil- nici sodijo, da bi na boljši zem- lji in v ugodnejših vremenskih razmerah (letos je vreme pre- cej nagajalo) lahko dosegli 100 mts na hektar.

## Naša največja trgovska ladja

Jugoslovanska tankerska plo- vna v Zadru je kupila nov tan- ker, ki ima 12.600 ton nosilno- sti. Zgrajen je bil 1950 v An- gliji. Tanker, ki je dobil ime »Alana«, je sedaj največja ladja jugoslovanske trgovske mornarice.

## ● KRATKE ● IZ RAZNIH ● STRANI

● Na tiskovni konferenci v Washingtonu je ameriški zunanji minister Dulles izjavil, da Zahod ne bo zadovoljen s tem, da bi SZ je načelo sprejela za zavezniški načrt o ustano- vitvi nadzorstvenih področij. Prvi korak v razorožitvi bo storjen šele tedaj - je dejal Dulles - ko bodo točno dolo- čene področnosti nadzoroval- nega sistema.

● Britanske enote in pehota omanskega sultana so z nasko- kom zavele oporišče omanskih upornikov Firk. Pristali omans- kega imama so branili in ope- rali dva dni, nato vendar je obramba popustila po zapored- nih napadih britanskega letal- stva z bombami, strojnimi in raketenimi izstrelki.

● Mednarodni komite Seste- ga svetovnega festivala mladi- ne in študentov v Moskvi je objavil ob koncu sporočilo, v katerem je rečeno, da se je 31.000 mladincev in mladnic iz 31 držav sestalo na festivalu, da bi se prijateljsko pogovorili o številnih življenjsko važnih vprašanjih mladih ljudi v vseh krajih sveta, ne glede na poli- tično in versko pripadnost in ne glede na narodnost.

● V Londonu izjavljajo, da britanska vlada ne bo poslala povabil na konferenco o Cipru vse dotlej, dokler bo kazalo, da bi država povabila zavrniti Turčija pa vztrajala na razdeli- tvi otoka, in dokler Velika Britanija ne bo dobila odkrite podpore od ZDA.

● V Franciji so začeli veljati novi finančni ukrepi, ki jih je objavil finančni minister Galliard. Po teh ukrepih bo za 90% francoskega uvoza veljala 20% taksa, medtem ko bodo iz- vozniki prejeli od države neposredno pomoč v višini 2% od vrednosti njihovega izvoza.

● Iz Rima poročajo, da so vroči junji vetrovi povzročili v Italiji tako hudo vročino, da so bili mešani marsikje prisil- jeni zapustiti razbeljene hiše in si poiskati hladu in sence v hribih.

## Ta teden nabiramo

Cvet jesenske rese (100 din), rmana (50 din), rdeče deteljice (100 din).

List sjebeža (40 din), sizenov- ca (200 din), volčje česnje-bela- done (180 din), lapuha vinograd- niškega (60 din), melise (150 din), ozkolistnega trpotca (80 din), hribske rese brez pacljev (500 din), maline (40 din).

## KAZNI

za kršilce zakona o vinu so zelo občutne in se gibljejo od 20.000 do 2.000.000 (dveh mili- jonov) din. Zraven denarne kazni je predviden za posa- mezne primere tudi zapor. Kazni izreka gospodarsko so- dišče, v posameznih primerih pa sodniki za prekrške okraj- nih in občinskih ljudskih od- borov.

Koliko vina ali mošta lahko imajo proizvajalci za lastno uporabo in o najmanjših koli- činskih sestavin vina, ki se da v promet, bo določil naknad- no Sekretariat zveznega izvrš- nega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo.

Vidimo, da novi zakon o vi- nu resnično štiti interese vi- noogradnikov in potrošnikov. Zato se ga eni in drugi iz srca veselimo in upamo, da bo uspešna vinarska inspekcija v kratkem odpravila vse toza- devne napake. DT







# »Dala se je fotografirati in je vendar ostala — živa...«

Te dni, 4. julija, na praznik Dneva borca, smo se zbrali na dolenskem hribu Polzevem pri Višnji gori, številni izletniki; prišli so tudi ameriški Slovenci, ki so doma na obisku. Ob taki priložnosti si zažele ljudje spominske fotografije, zato je prišel na Polzevo tudi tov. Erjavc iz Stične, ki je znan po Dolenski kot eden najbolj spretnih in tudi urnih fotograf. V dokaz naj navedemo tole: malo pred kosilom so se dale fotografirati razne skupine in izletniki so vprašali:

»Kdaj bomo dobili fotografije?«  
Fotograf Erjavc je odgovoril: »Se danes, tukaj, takoj po kosilu...« Ko sem to slišal, sem res podvomil, saj je s Polzeveva do njegovega ateljeja v Stični precej poti in preden privede s Polzeveva do Stične, tam razvije filme, jih posuši, kopiraš na negativne, posušiš in obrežeš slike ter prirediš tako, da so povsem izdelane za okus naročnika, preteče le nekaj časa in potem moraš spet iz Stične na Polzevo.

In res, ko so se ljudje nakostili in posedli k pomenku je že zazvenel iz zvočnika glas: »Fotograf Erjavc je s svojimi posnetki že tukaj in priznati moram, da so bile slike dobre in je stilski fotograf dosegel ta dan svojeversten rekord.

Fotograf Erjavca poznam že dolgo, saj snema po vsej Dolenski in ima v svojem arhivu bogato zalogo pokrajinskih in drugih priložnostnih posnetkov in rad postreže, če ga zaprosiš za kako sliko z naše Dolenske, ki jo potrebuješ pri tem ali onem tekstu.

Tega dne sva se na Polzevem zapredla v razgovor in mi je povedal mično zgodbo iz svoje dolgoletne fotografske prakse.

Neki ameriški rojak si je zažele sliko svoje matere, ki je bila že precej v letih. Zato je pisal fotografu Erjavcu, naj bi odšel v oddaljeno hribovsko dolensko vas in mater posnel na fotografsko ploščo. Za pot in delo mu je priložil 5 dolarjev. Erjavc se je res brž odpravil na pot, se zglasil pri stari dolenski mamki in ji sporočil slinovo željo.

Mamka je bila novice, da si je bin v daljnem svetu zažele njene podobe, zelo vesela: »Ja, to imam dobrega sina, zmeraj mi kaj pošlje in zdaj bi rad imel še moj kontrafel!« je vzklj. krala ženički, ki se še svoj živ dan ni dala fotografirati.

Tista leta, ko se je primerila ta zgodba, je imel fotografski posej še kaj borne pripomočke. Fotograf je prenašal s seboj aparat v velikem kovčku in kadar je hotel napraviti sliko, je postavil aparat na trinožnik in raztegnil svoj aparat skrit v velikem mehu, se nato prekril s črno krpo, meril, navijal, obračal svojo žrtev, in da sta se namučila oba: slikar in slikanec.

Erjavc je začel brž razstavljati svojo kramo. Ko je bilo vse gotovo, je povabil mamko, naj sede na stol pred njegov aparat. Tedaj pa je prišlo do nenadnega zapleta: mamka se je spomnila stare vrase, da ti stiši, ki se da fotografirati, kmalu umrje. Tega mišljenja je bila stara mamka, pa tudi vaščani, ki so živeli na samotni in bili zato še zmerom pod vplivom takih in podobnih vrah in presodkov, in so se zbrali okrog nje, ko je prišel v vas čudodelni umetnik!

Erjavc je nagovarjal mamko in jo prosil naj sede, da jo naslika za sina, a vse ni pomagalo nič. Starca se je branila: »Če se bom slikala, bom umrla, jaz pa nočem še umreti, jaz hočem še živeti!«

Fotografu ni uspelo, da bi pregovoril staro hribovsko mamko, zato je obupal, zložil aparat v kovček in se odpravil domov.

Sinu vražjeverne mamke pa je sporočil v Ameriko, da je

odšel v njegovo rojstno vas in mu opisal tudi vse, kako se je mamka ubranila slikanju.

Sin v daljni Ameriki pa si je vtepel v glavo, da hoče imeti materino sliko, zato je napisal Erjavcu novo pismo in mu priložil 20 dolarjev: »Naredite, kakor hočete, le da mi pošljete materino sliko!«

Zatem se je Erjavc spet odpravil v hribe do uporne ženičke. Ko bi bilo to v današnjih časih, bi z »Leiko« hitro ujel mamko na ta ali oni način, taktično je pa spet moral s svojim mehom in stojalom v hribe.

Tedaj pa se je Erjavc domislil zvijače, in dejal, ko je prišel v hišo, da želi njen sin sliko malega vnučka.

Tega so končno le pustili pred aparat, toda fantički je bil nemiren. Zato je zvitorepi fotograf zaprosil mamko, naj

za hip poprime fantička, da bo na miru. Pred tem pa je seveda nastavil primerno daljavo, ostrino in potreben zaslonček. Stara mati je pristopila k otroku, a je še podvomila v prevaro in vprašala: »Ali ne boste slikali tudi mene?«

»Kje neki, le otroka bom pritisnil na ploščo!« je zadržal fotograf. Nato je mati le pristopila k otroku pred aparat, v tistem pa je Erjavc že »vžgal« svojo masino in stara mati je bila posneta na ploščo. Sin v tujem svetu pa je bil vesel, ker je iznajdljivemu fotografu uspelo, da mu je posnel mater in mu poslal sliko. Tudi stara mati se je čudila posnetku, še bolj pa dejstvu, da je po fotografiranju živela, zdrava in trdna še polnih 29 let...

Jože Zupančič

## Pionirji iz Marindola in Adlešičev so pogozdovali

Pionirji osnovne šole iz Adlešičev in Marindola so meseca maja pogozdovali v nedržavnem sektorju.

Ko sem bil prejel sadike za logarski okoliš, sem takoj stopil v stik z upraviteljsko šolo Adlešiči tovariščo Anico Kure in z upraviteljem šole v Ma-

2.200 sadik smreke, učenci šole Marindol pa 1000 sadik rdečega hrasta. Za svoje delo sta obe šoli prejeli plačilo in s tem denarjem organizirali šolski izlet. Tako so imeli učenci dvojni korist: šli so na izlet, hkrati pa so se praktično naučili pogozdovati in bodo kot bodoči gospodarji in gospodinjje imeli še več veselja do svojega gozda in nege s katero moramo skrbeti zanj.

Ugotovil sem, da se je prijelo 95 odstotkov od vseh sadik, ki so jih nasadili pionir-

### Pokvarjeni pastirji

Španski kardinal Paj Daniel je izdal stroga navodila za obnašanje svojih 30.000 katoliških duhovnikov. Baje je disciplina med njimi zelo popustila. Kardinal jim je sedaj prepovedal obisk nogometnih tekem, biko-borb, gledališč in gostinj ter drugih zabavišč. Pravtako se ne smejo brez potrebe voziti v skuterjih ne kaditi na javnem prostoru.

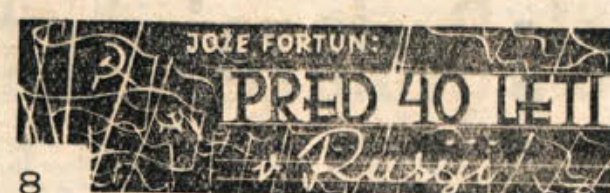
### Majhni krogljeni ležaji

Svicarska industrija izdeluje krogljene ležaje, ki merijo v premeru komaj dober milimeter, točno 1.1 milimetra. Tak krogljeni ležaj ima tri krogljice, ki so tako lahke, da playajo na vodi in tako majhne, da jih gre v naprtnik na tisoče. Te krogljice ležaja uporabljajo v industriji električnih britvinskih aparatov, v urarstvu in podobnih drobni preciznih izdelkih.

### ŽALOSTNA ODLIKOVANJA

Angleško vojno ministrstvo je odlikovalo vse vojsake, ki so sodelovali pri pomorskem vojnem napadu na Egipt.

Jože Zupančič



Car Nikolaj s svojimi je bil iz zaporov v Petro-pavlovski trdnjavi premeščen v Jekaterinburg blizu Urala. Ko so se čete odmikale z Urala in so se češki polki bližali mestu, je mestni sovjet sklenil, da se jih ustrelji (julija 1918).

Med potjo proti Vladivostoku sem se seznanil z ukrajinskim vojakom pilotom Muzičenkem, s katerim sem se srečal v Omsku. Pozval me je, da bi si ogledala slap, ki se izliva iz Bajkalskega jezera in ustvarja v nadaljnjem toku mogočno reko Angaro. Od jezera naprej proti vzhodu so bili moji sopotniki večinoma vojaki, ki so se vračali domov po razsulu carske vojske. Obliati tedaj v Sibiriji takorekott ni bilo. Gospodarski položaja so bile posamezne skupine vojakov, ki so dajali povelja železničarjem, ki so bili v težkem položaju. Vojaki so se nekontrolirano in brez vsakih dokumentov ali voznih listkov vozili in, ko je vlak ustavil, prišli so z grožnjami vlakovojo, da mora takoj pe-ljati dalje, sicer ga ustreljajo. Gneča v vlaku je bila nepopisna, vozili so se po vseh strelah. V mestu Čita smo se ustavili in se poživili s čajem, potem pa nadaljevali vojni pot proti postaji Kitajski Razjed, kjer se proga razcepi proti Mandžuriji in Vladivostoku, druga pa preko Nerčinska, Blagovješčenska in Habarovska prav tako do Vladivostoka. Peljal sem se preko Mandžurije in imel pri prehodu na rusko-kitajski meji neprilike z ruskimi vojniki-boljševiki, ki so si predstavljali, da nastopajo v imenu sovjetske oblasti in me osumili, da sem namenjen iz kosačkemu atamanu Semenovu, ki je zbiral belo gardo v obnem mestecu Mandžurija. Imel je že nekaj vojske okrog sebe, pretežno Srbov, bivših borcev na fronti proti Bolgariji. Zaradi tega, ker sem med vojniki kritiziral, da so prenehali z borbo proti Avstriji in Nemčiji, ker sem bil mnenja, da bodo Nemci sedaj rusko zemljo zasedli, so me osumili, da sem proti boljševikom. Pojasnil sem jima, da sem namenjen v Vladivostok in od tam dalje v Ameriko, kjer sem že bil in imam tam brata. Eden je hotel, da moram z njim na komando, drugi pa je spoznal, da nisem to, za kar sta me imela, se začel s tovarišem pripraviti in obveljala je njegova. Moj sopotnik Muzičenko je že prej neopazno izginil ter se nisva več videli, drugi sopotnik, tudi Ukrajinec iz Galicije, s katerim sem se vozil že od Poltave, je šel z me-nojo 25 kilometrov od Kitajskega Razjedja do mesta Mandžurije, ker vlaki niso vozili. Potovala sva po progi ter dospela na postajo, ki je bila na zapadni strani mesta. Trudna se vsedevala na klopi v čakalnici. V tem se vrata odprejo, vstopi mlajši moški srednje postave, običen kot ameriški konduktirji, ter me po rusko vprašal, kdo da sem. Odgovorim: Srb. Nato on: »Dobro, pri nas so Srbi, prosim pridite z menoj, se boste lahko z njimi pogovarjali.« Ko sva šla po peronu, se pokaže na drugih vratih enako običen moški, le da je bil malo nižje postave in nekoliko mlajši. Prejšnji mu reče v angleščini: »Tu sem našel človeka, ki pravi, da je Srb, peljal ga bom k Semenovu, da se on z njim pogovori kot poveljnik bele garde, kakor tudi njegovi vojniki, ki so po večini Srbi.« Ker sem razumel kar sta govorila, sem jima v angleščini odgovoril, da ju razumem. Nato sta se oba nasmehnila. S spremljevalcem sva šla h generalu Semenovu. Rekel mi je: »Pri-peljal sem vam tega človeka, ki pravi, da je Srb, pozovite enega svojih vojakov Srbov, da se prepričamo, če je res, kar pravi.« Nato pozove enega, ki se začne z menoj pogovarjati. Vpraša me, odkod sem. Rečem, da sem blizu Vrbovskega doma, iz vasi Ponikve. Kam potujem? »V Vladivostok.« — »Zakaj?« — »Ker je to pristaniško mesto, od tam se lahko odpeljem v Ameriko.« Ataman je vse razumel ter si je mislil, da ne govoriva srbski, temveč po ruski. Tisti človek v ameriški uniformi pa mu je pojasnil, da je najin pogovor tekel v popolnoma pravilni srbsčini. Ko se je prepričal, da sem v resnici Srb, se je odstranil. Ataman mi je ponudil službo v svoji vojski. Izgovarjal sem se, da lahko njegovi stvari mnogo več koristim v Ameriki, kjer bom lahko uresničil svoj davni načrt avlionskega motorja, katerega upam skonstruirati v Ameriki, ter mu pokažem izrezek iz lista v »Poltavskoj Gazeti«. Semenov me je ves navdušen pretepljal po rami in naročil nekemu vojaku, da me odvede h kapitanu Dragoviču, — Crnogorcu. Stanoval je v sredini mesteca Mandžurija. Ko sva zapustila kolodvor, je vojak stopal tri metre za menoj, kot da žene nekoga ujetnika, kar mi ni bilo prav. Rekel sem mu, da bi lahko hodil poleg mene, toda ni me ubogal, češ: »Moja vojaška dolžnost me veže, da te ženam pred seboj.« Mislim sem si: si pač še nekje za luno!

Prišla do velikega poslopja, kjer je stanoval Dragovič. Vojak potrkaja in na poziv »napreje« sva vstopila. V veliki sobi je bil on in še dve dami, po besedah sem ju imel za Poljakinj. Kapitan vpraša vojaka za kaj gre. Odgovoril je: »Po nalogo atamana sem ga privedel.« Obrne se k meni in me vpraša: »Kaj je s teboj?« Odgovorim: »Želim, da odpravite ostale iz sobe, da se bova na štiri oči pogovorila.« Res je odpravil dami skozi ena, vojaka skozi druga vrata, nato sva ostala sama. Brez besede vzvameh tisti izrezek iz časopisa ter mu ga dam. Prečital ga je, ter nekako v negotovosti vprašal: »Zakaj vas pa ataman pošilja k meni in kaj naj jaz storim z vami?«

Spomladanski mraz je letos čebelarjem v času paše precej prikrajšal, zato so pričele, kot pravijo čebelarji, »ropati«. Pri svojih tatinskih podvigih so si izbrale kot najprimernejši objekt tovarno »Partizankov«. Vsule se so v rojih in predelavane prostore in napadle vse, kar je bilo sladkega. Delavke so se morale boriti pred njimi kar na dveh frontah. Obvarovati so se morale pred vsiljivkami, ki so hotele izsesati vse sladke si-delce njihovih oblek, na drugi strani pa so kolikor hitro mo-góče pokrivalo ogromne kotle, kjer je izginilo v sirupu na tisoče čebel.

(iz »Večera«)

## Taborjenje v Dolu ob Kolpi

V Dolu ob Kolpi je taborilo 60 pionirjev in mladincev. Zbrali so se iz vsega kočevskega okraja. To

### Novi naročniki našega lista:

- Švajger Franc - Črnomelj
- Vežire Stanko - Kranj
- Arnsček Marjeta - Ljubljana
- en Danica - Novo mesto
- Dajčman Nada - Semič
- Hočvar Stanko - Škofja
- Besal Marija - Šmarješke Toplice
- Zaice Jože - Sinj vrh
- Dular Franc - Sombor
- Kastelic Ivan - Ruma
- Kristof Pavel - Hrastnik
- Miedo Ludvik - Sombor
- Opara Franc - Reka
- Rozman Jože - Tivove Učice
- Rollich Karl - Mayfield, ZDA
- Zupančič Pavla, Novo mesto;
- Glivar Janez; Sreznjari;
- Jakše Ivan, Strunica;
- Lomovšek Jože, Podlabin;
- Samec Albert, Dravica;
- Tisovec Anton, Ljubljana;
- Zunarič Louis, Gary - Ame-riška.

### »SKANDAL« PRED OČMI PAPEŽA

Glasilo italijanske Katoliške skcije se zgraža, ker delavci delajo ob nedeljah in praznikih. To velja zlasti za delavce, ki tlakujejo ceste v Rimu. Glasilo trdi, da če bi to vedel sveti oče, bi to samo še povečalo njegovo trpljenje. List zaključuje, da je treba prenehati s tem svetoskrupstvom in varovati ogenj svetice vere.

Trdijo, da delavci, ki tlakujejo rimske ceste, ne marajo za to »trpljenje« svetega očeta in za ogenj svete vere. Bolj se boje, da ne bi ugasnil ogenj pod lonci na domačem ognjišču.

## OKROGLE

### ČAS IN DELO

Neki mladenič prosi za službo v tovarni. Direktor telefoniira podjetju, kjer je prošil bil doslej uslužben: »Pri meni je ta in ta. Pravi, da je bil pri vas. Ali je dolgo delal?«

»No, dva, tri dni je delal vsega skupaj.«



Budna skrb parjavle device.

»Kako to: on pravi, da je bil dolgo pri vas?«  
»To je res — bil je tri leta, ampak vsi ste vprašali, koliko časa je delal.«

**RAZLIKA PA TAKA**  
»Kakšna je razlika med veliko in malo porčijo?« upraša gost v restoraciji.  
»Razlika je v ceni in pa v tem, da veliko porčijo serviram na velikem krožniku.«

**PRESELJEVANJE DUŠ**  
»Ti, ali res verjameš v preseljevanje duš?«  
»Seveda verjamem. Mi smo imeli blagajnika, ki je pobegnil z denarjem.«  
»Kakšno zvezo pa ima to s preseljevanjem duš?«  
»Seveda je ima — naš blagajnik je bil duša podjetja.«

**SEZONSKA LJUBEZEN**  
»Zakaj si pa pustila Tineta? On ima vendar vespo!«  
»Ze res, ampak sedaj je pol-letje in Marko ima motorni čoln.«

indolu tovarišem Nikolom Paunovičem ter ju obvestil o pogozdovanju. Predlog, da bi šli solarji pogozdovati, sta obe šoli z veseljem sprejeli. Da bi delo v redu in dobro potekalo, smo se domnili, da bo en dan pogozdovala šola Adlešiči, drugi dan pa šola Marindol. Sadike so že čakale v gozdu, skrbno zakopane v zemljo, da se ne bi sušile. Poudariti moram, da ni šlo toliko za količino posajenih sadik, kolikor za dobro opravljeno delo in za poduk kmečke mladine. Pred začetkom pogozdovanja sem otrokom spregovoril nekaj besed o pomenu gozda na sploh in o pogozdovanju, nato sem otrokom praktično pokazal in tolmačil, kako je treba saditi. Otroci so bili dovolj, zato smo jih z učiteljsvom razporedili tako, da so močnejši kopali jame, šibkejši pa sadili in pripravljali količice. Če je bilo kaj narobe, smo učence takoj opozorili, sadiko vzeli iz zemlje in jo znova vsadili.

Učenci šole Adlešiči so pri tem pogozdovanju zasadili

tere pelje vzorna pot v nekdanjo pristavo (sedaj drevesnica gozdne uprave) — če bil postavljen spodnji tabor, s čim bi se imenovali. Sprejel je 37 oseb. Šotori so bili razpeti v dveh vrstah, kuhinja in gospodarski šotor ob strani v senči visokih cipres. Zgoraj tabor »Skrajšit« je imel zastavljene šotori v obliki podkve. Kuhinja je bila na skrajni gornji strani ob začetku dolge njive, porasle z deteljo. Sredi med dvema hrastoma je bilo zborna mesto z jamborom in prostorom za taborni ogenj.

Postavljanje vseh tabornih objektov in zlasti pogradov v spodnjem taboru (kjer so se najmlajši šele učili ob svojih vodnikih, kako se postavljajo pogradi) se je zavleklo prav do konca tedna. Kljub temu je redno taborno življenje steklo že takoj drugi dan. Slna vročina prvih dni je postavila kovanje na prvo mesto našega programa. Kar nekako mimogrede je od 16 malih nepilavčev spjavalo 14. Nekateri od teh so proti koncu taborjenja že uspešno sodelovali pri plavalnih tekmah.

Težišče dela v gornjem taboru je bilo v pripravah na izpite. Izvedli smo tudi več izletov v bližnjo okolico, izlet v Pulj in v Punt Ubaš, kjer so zanimivi poskusni nasadi sredozemnega rastlinstva. 17 članov in članic je v skupinah po tri ali štiri uspešno izvedlo orientacijski pohod 8 km daleč po hribovskem terenu. Uspešno in brez večjih nezdov sta bila izvedena tudi dva nočna pohoda.

Oba tabora, ki sta imela vsak samostojno gospodarstvo in ta-

borni program, sta tiho tekmovala med seboj, kar je še povišalo delavnost na obeh straneh. Ob tabornem ognju, ki sta ga izmenoma prirejela oba tabora, so nas obiskali v bližini taborišča Zagrebčani, ki so prispevali tudi nekaj svojih točk k programu. »Medo« bo zlasti malim ostal v spominu s svojim nastopom.

Ob plapolajočem tabornem ognju je bil nepopisno lep pogled na starodavni hrast in na krog sedečih mladih postav, ki so strmele v živi plamen. V davalja pa je v mesečni srebrno odsevala gladina Jadranskega morja. Takega pogleda ne odtehta noben prizor na gledališkem odru ali filmskem platnu.

### TUDI NA STRAZI JE BILO LEPO

Da je taborno življenje redno potekalo, je bila v obeh taborih uvedena dežurna služba. Dežurni (5-6 oseb) je opravljal službo 24 ur. Pomagal je v kuhinji, napolnil vode (kakih 300 m daleč 40 vedra na dan) ter imel nočno stražo. Ta je bila bolj formalna, zakaj doživeli nismo vse časi niti enega napada ali poizkusa kraje.



Tabor Novomeščanov v Rabacu: tabornikom Gorjanskega rodu predava prof. Fabjan pod stoletnim hrastom in jih uči spoznavati naravo. (Foto: Marjan Dobovešek)

So pa vseeno doživeli nočni stražarji marsikaj zanimivega. Dolgčas so jim prežanjali mreženki s svojimi vztrajno gobmi, številni čuki s svojimi enakomernimi klici ter v daljavi lesketajoče se luči ribičev, kadar ni bilo mesečine. Šum nočnega vetra, ki je pihal skozi vejave visokih borov, je se počel tajinstveno nočne pokrajine. Tesnoba v sruči mladih stražarjev pa je popustila, če so začuli iz katega šotora smučanje — znak, da niso sami sredi gozda...

Kdor ni bil v dežurnem vedu, je izkoristil prosti čas za opazovanje narave (bilo je nešteto vrst kobilic, škrlatov, mravov in pajkov), za igre z žogo, šahiranje, sestavljanje pisma, pa tudi za pripravo na izpite, saj je bilo obilo snovi. Dvomim, da je komu še ostala kakšna ura za »dolgčas«.

### TABOR TEČAJEV

Hitro so minili trije tedni — prišla je druga izmena — tretji letnik učiteljska in taborniki iz Straže-Toplice, Črnomlja in Sentjerneje. Gornji tabor je izpremenil ime v »Zeleni Rog«, spodnji pa je dobil totem učiteljska.

Oba tabora, ki bosta trajala do 13. avgusta, imata značaj tečajev. 27 učiteljskih in učiteljskih ima plavalni tečaj, tehniko taborjenja in organizacijo dela po vodovnem sistemu. Gornji tabor pa pripravlja udeležence za vodnike po novoustanovljenih enotah. Oba tabora uspešno izvajata svoj program. Posebno zanimanje so pokazali Sivi Jalovec